

AGNIESZKA NIEZGODA*, IZABELA WYSZOWSKA**

Gotyckie katedry jako motywacja podróży na podstawie opinii turystów odwiedzających Wrocław, Kraków i Poznań

Streszczenie. Zabytki architektury stanowią ważną grupę walorów turystycznych i mogą wpływać na motywacje turystów do odwiedzenia konkretnych miejsc. Artykuł prezentuje charakterystykę stylu gotyckiego na podstawie jego najwyższego osiągnięcia, jakim jest katedra. Celem opracowania jest sprawdzenie, czy współcześni turyści odnoszą się do budowli katedralnych jako symbolu stylu gotyckiego i czy to odniesienie znajduje odzwierciedlenie w opiniach na portalu TripAdvisor. Można zatem postawić pytanie, czy katedry gotyckie stanowią motywację do odwiedzenia konkretnego miasta. Zastosowano metodę badawczą *desk research* (analizę danych zastanych). Analizując opinie na temat wybranych zabytków, którymi są polskie katedry gotyckie we Wrocławiu, Krakowie i Poznaniu, można uznać, że u osób, które podzieliły się wrażeniami na portalu TripAdvisor, gotycki charakter obiektu zauważany jest tylko w 6% ocenianych wpisów. Najwięcej odniesień do gotyku znalazło się w opiniach o katedrze we Wrocławiu (12%), następnie o katedrze w Poznaniu (4%), a zaskoczeniem jest fakt, że odniesienie do gotyku nie pojawiło się w żadnej opinii zamieszczonej przez turystów odwiedzających katedrę w Krakowie.

Słowa kluczowe: gotyk, katedry, motywacje podróży, opinie turystów, TripAdvisor

Kody JEL: Z32, Z11, J26

Sugerowane cytowanie: Niezgoda, A. i Wyszowska, I. (2021). Gotyckie katedry jako motywacja podróży na podstawie opinii turystów odwiedzających Wrocław, Kraków i Poznań. *Studia Periegetica*, 2(34), 45-63. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0015.0612>

---

* Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Instytut Gospodarki Międzynarodowej, e-mail: agnieszka.niezgoda@ue.poznan.pl, orcid.org/0000-0002-2456-1633

** Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu, Zakład Historii, Filozofii i Socjologii, e-mail: iwp.rit@interia.pl, orcid.org/0000-0002-6399-1521

1. Wprowadzenie

Zapewne nie ma człowieka, który przeszedłby obojętnie obok którejkolwiek z europejskich gotyckich katedr. Te dzieła architektury zarówno w dobie średniowiecza, jak i dziś budzą niezwykle zainteresowanie, zachwyt i zadumę nad potęgą myśli i umiejętności czasów, które je stworzyły. Według J. Le Goffa (2002) „katedra jest jedną z tych nadzwyczajnych budowli, które przemawiają zarówno do osób najbardziej wykształconych, najmocniej uduchowionych, jak i ludzi najprostszych [...], katedra jest chyba najbardziej europejskim środkiem wyrazu w architekturze, jednym z tych miejsc, gdzie Europejscy turyści czują, że przynależą do tej samej cywilizacji”.

Także do Polski dotarł styl gotycki i do dziś, mimo wielu niekorzystnych okoliczności historycznych, zachowało się jego spore dziedzictwo, w tym monumentalne, kolejno przebudowywane z romańskich na gotyckie, budowle katedralne w historycznych miastach, dziś centrach turystycznych, takich jak Wrocław (katedra pw. św. Jana Chrzciciela), Kraków (katedra pw. św. św. Stanisława i Waława), Poznań (katedra pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła). Te świątynie prezentują rozwój architektoniczny formy katedralnej w Polsce. Choć pod wieloma względami różnią się od zachodnich tego typu budowli, to dla Polaków stanowią niezwykle symbole historyczno-artystyczno-religijne, dające poczucie łączności przeszłości z teraźniejszością.

Konkretne obiekty, w tym omawiane katedry, mogą stanowić atrakcję turystyczną, jeśli staną się przedmiotem zainteresowania turystów i przyciągną ruch turystyczny. Jeśli obiekt – katedra stanie się jego głównym wyznacznikiem (atrybutem miejsca), w ujęciu marketingowym może stanowić tzw. rdzeń produktu turystycznego. Będąc atrakcjami turystycznymi, opisywane gotyckie katedry wpływają na chęć odwiedzenia danego miejsca, można je zatem uznać za „motywatory” (Kozioł, 2013, s. 136). Motywacje o charakterze poznawczym wynikają z edukacyjnej i wychowawczej funkcji turystyki.

Autorki niniejszego opracowania przyjęły założenie, że wpis na portalu TripAdvisor odzwierciedla najważniejsze wrażenia turystów, które wynikają z ich zainteresowań, wiedzy i wykształcenia. W artykule podjęto próbę odpowiedzi na pytanie, czy odwiedziny miast historycznych, dzisiejszych centrów turystycznych Wrocławia, Krakowa i Poznania mogą być motywowane obecnością tam polskich gotyckich katedr – świadków ponadtysiącletniej historii oraz czy zażytki te mogą być magnesem przyciągającym nie tylko znawców gotyku. Celem opracowania jest sprawdzenie, czy współcześni turyści odnoszą się do budowli katedralnych jako symbolu stylu gotyckiego i czy to odniesienie znajduje odzwierciedlenie w opiniach na portalu TripAdvisor.

2. Geneza stylu gotyckiego oraz cechy gotyckiej katedry

Gotyck – styl dojrzałego i późnego średniowiecza z monumentalnymi bryłami świątyń jest symbolem czasów, w których religijność wiązała się z wielkim pragnieniem wzniesienia ku Bogu, a wnętrza rozświetlone barwnym światłem witraży dawały niezwykle wrażenie Niebieskiego Jeruzalem. Za kolebkę stylu uchodzi Francja, gdzie w opackim kościele w Saint-Denis pod Paryżem po raz pierwszy sformułowane zostały jego zasady. Pionierem wielu zmian w architekturze tej świątyni był opat Suger, z którego inicjatywy przebudowano romańskie prezbiterium (Kębłowski, 1976, s. 3). Jego konsekrację w 1144 r. uznaje się za symboliczny moment rozpoczęcia dziejów gotyku. Intencją opata było, aby nowe prezbiterium miało charakter bardziej przestronny, dynamiczny i było wypełnione światłem w myśl mistycznej zasady chrześcijaństwa, głoszącej, że „Bóg jest światłem”. W efekcie stało się ono wzorem dla wielu innych świątyń. Samo pojęcie „gotyk” rozpowszechniło się jednak dużo później za sprawą Giorgio Vasariego, który używał tego określenia w swym dziele *Żywoty najślawniejszych malarzy, rzeźbiarzy i architektów*. Jego zdaniem styl gotycki przyniósł dzieła „okropne i barbarzyńskie” w porównaniu z harmonią i doskonałością sztuki klasycznej. Budowle gotyckie i ich charakter były obce mieszkańcom Włoch, przyzwyczajonym do zachowanych relikwów antycznych budowli, które uznawali za prawdziwie piękne i godne naśladowania. Architekturę gotycką nazywali więc pogardliwie „gocką”, gdyż nazwa ta kojarzyła im się z pogańskimi plemionami Gotów, zdobywcami Italii w V w. Przez następne stulecia gotyk był odbierany i traktowany pejoratywnie, ale mimo to nazwa ostatecznie się przyjęła. Negatywna ocena artystycznego dziedzictwa gotyku utrzymała się do XVIII w. Dopiero w XIX w. dzięki badaniom historycznym epoka średniowiecza i sztuka gotyku, którą stworzyła, zostały zrehabilitowane. Czasy katedr przestano wówczas uważać za ciemne i zacofane. Zrozumiano wkład budowniczych katedr w rozwój europejskiej architektury, doceniono zastąpienie przez nich ciężkich, masywnych budowli romańskich przez śmiałe, lekkie, strzeliste konstrukcje o wnętrzach przestronnych, wypełnionych światłem.

Gotyck jak każdy inny styl podlegał ewolucji. Można więc wyróżnić zasadnicze trzy fazy rozwoju, które w krajach europejskich zaczynają się i kończą w różnym czasie: gotyk wczesny – stanowił przejście od sztuki romańskiej do gotyku, zaczął się we Francji ok. XII w., w Anglii w 1175 r., a w Niemczech po 1200 r. O gotyku dojrzałym można mówić, gdy nastąpił rozkwit stylu, który swój najpełniejszy wyraz artystyczny znalazł w strukturze i dekoracji katedr XIII i XIV w. We Francji ta faza datuje się od 1200 r., w Anglii od ok. 1250 r., w Niemczech natomiast od 1300 r. Z kolei gotyk późny, zwany międzynarodowym, przypadł na wiek XIV. Rozwijają

się wówczas narodowe, odrębne formy architektoniczne oraz sztuka dekoracji. Faza późna we Francji i Niemczech datowana jest na przełom XV i XVI w., w Anglii zaś na przełom XIV i XV w.; jej główną cechą jest dominacja elementów dekoracyjnych nad konstrukcyjnymi (Orzechowska-Kowalska, 2003, s. 82). Symbolem i najwyższym osiągnięciem sztuki gotyckiej stała się katedra. Intensywny ruch budowlany monumentalnych świątyń nazwany „krucjatą katedr” w XII i XIII w. zbiegł się w czasie ze znaczącymi historycznymi przemianami, rozkwitem demograficznym, wzmocnieniem urzędu biskupiego, oddzieleniem władzy duchownej i świeckiej oraz umocnieniem i wzrostem autonomii miast, w których najbardziej spektakularną budowlą stała się właśnie katedra, a nie pałac czy siedziba książęca. W świątyni katedralnej, w całej jej koncepcji i architekturze, wyraziły się nowe aspiracje mieszkańców miast (Gimpel, 1968, s. 13-14).

Charakterystycznymi elementami gotyckiej architektury są przede wszystkim: łuk ostry, przypora, łuk przyporowy i sklepienie krzyżowo-żebrowe. Jednak żaden z nich nie był wynalazkiem gotyku. Ostry łuk stosowany był już w architekturze romańskiej (Burgundia, Prowansja czy Durham w Anglii), przypory natomiast jako wzmocnienie murów były znane już starożytnym Rzymianom. Dopiero gotyk połączył te elementy i dostosował do całkowicie nowej idei. Estetyczny i symboliczny aspekt jest dla zrozumienia tego stylu o wiele bardziej znaczący niż wszystkie techniczne udoskonalenia.

Katedry wznoszone na planie krzyża łacińskiego były zgodnie z obowiązującą zasadą orientowane, czyli zwrócone prezbiterium na wschód, w kierunku Jeruzolimy. Podzielone były zazwyczaj na trzy, niekiedy na pięć naw, z których najwyższą i najszerszą była nawa główna. Między nawami a prezbiterium mieściło się krótsze ramię krzyża, czyli transept (nawa poprzeczna), który także często podzielony był na trzy nawy. Istotnym elementem stały się też wprowadzane monumentalne fasady boczne na zakończeniach transeptu. W wieżach typowa dla gotyku tendencja zbliżania się ku niebu znalazła swój najsilniejszy symboliczny wyraz. Strzelisto zakończone, były wytworem gotyckiego ducha i zmaterializowanym snem o dążeniu do Boga. Ostrołuk pozwalał o wiele bardziej niż łuk półkolisty zbliżyć się do idealnego przebiegu sił występujących w tej architekturze. Podłużne sklepienie gotyckie zostało wyposażone w żebra, zwykle profilowane, pełniące funkcje konstrukcyjne (ale niekiedy też dekoracyjne). Sens gotyckiego sklepienia polegał bardziej na tym, aby stworzyć pozory niematerialnej lekkości, niż na uzyskaniu rzeczywistej lekkości konstrukcji. Jak trudne były w realizacji założenia ideowe architektury gotyckiej, świadczą historie budowy wielu katedr, których sklepienia ulegały destrukcji. Znaczne wynoszenie budowli było możliwe dzięki temu, że ciężar gotyckiego sklepienia spoczywał głównie na filarach, a naprężenia boczne rozkładały się na łuki oporowe i przypory. W tej sytuacji ściany przestały pełnić funkcje statyczne i dlatego też można je było zastąpić rzędami arkad i okien.

W dolnej partii fasady zachodniej znajdowały się portale zwieńczone ostrołukowo. W centrum umieszczano rozetę, okrągłe okno wypełnione witrażem i dekoracją maswerkową. Kształt koła miał symboliczne znaczenie – kojarzył się ze słońcem jako symbolem Chrystusa bądź różą – symbolem Najświętszej Marii Panny. Rozeta stanowiła też dodatkowe źródło światła, a jej ażurowy charakter nadawał fasadzie lekkości. Typowe dla gotyku elementy architektoniczne, takie jak: wieżyczki, iglice, wysmukłe pinakle, wimpergi oraz posągi i rzeźby, podkreślały wertykalizm budowli. Istotną cechą gotyku był ścisły związek architektury z rzeźbą. Źródłem inspiracji dla rzeźbiarzy była niewątpliwie Biblia, a dekoracje rzeźbiarskie i malarskie zmieniały katedrę w wielką ilustrowaną księgę, odzwierciedlającą całą ówczesną wiedzę teologiczną (Steckiewicz i Wyszowska, 2009, s. 7-9).

3. Gotyk na ziemiach polskich i polskie katedry

Do Polski gotyk dotarł z opóźnieniem, bo dopiero pod koniec pierwszej poł. XIII w. i przyjmuje się następujące jego fazy: wczesna (XIII w.); dojrzała (XIV-XV w.); późna (pocz. XVI w.) (Kęłbowski, 1976, s. 26). Styl nie rozwijał się jednak równomiernie w poszczególnych dzielnicach Polski i był dość zróżnicowany. Było to spowodowane odmienną sytuacją społeczno-polityczną oraz gospodarczo-kulturalną. Najbardziej zaawansowane w recepcji nowego stylu były Śląsk i Małopolska, a w końcu XIII w. także i tereny należące do zakonu krzyżackiego oraz Pomorze. Najstarszymi obiektami gotyckimi w Polsce są realizacje dolnośląskie: katedra we Wrocławiu (przebudowa prezbiterium w latach 1244-1272) i kaplica św. Jadwigi w Trzebnicy. Pionierskimi budowlami w stylu gotyckim były skromne, na ogół, kościoły klasztorne dominikanów (m.in. w Krakowie, Wrocławiu i Gnieźnie). Nowe świątynie budowano prawie wyłącznie z cegły, w odróżnieniu od powszechnego w architekturze zachodniej kamienia. Powolny rozwój nowego stylu na terenie Wielkopolski był skutkiem sytuacji politycznej i gospodarczej, w jakiej znajdowała się w tym czasie (rozbitcie dzielnicowe, bratobójcze walki i nie zawsze pokojowe próby zjednoczenia państwa). Kiedy stolicę Polski przeniesiono do Krakowa, Wielkopolska straciła na znaczeniu politycznym i gospodarczym. Inspiracje artystyczne płynęły do niej nie z królewskiego Krakowa i Małopolski, lecz najczęściej ze Śląska, Pomorza i Brandenburgii. Sytuacja poprawiła się pod koniec XIV w., po objęciu tronu przez Jagiellonów. W Wielkopolsce zaczął się wówczas trwający ponad 200 lat okres rozwoju gospodarczego. Poza monumentalnymi katedrami w Gnieźnie i Poznaniu, które przebudowano z form romańskich, powstała liczna grupa kościołów klasztornych, farnych, kolegiackich i parafialnych (Steckiewicz i Wyszowska, 2009, s. 9-10).

W historii polskich katedr epizod gotycki miał szczególne znaczenie, wyznaczył bowiem formę, która do dziś dla kościołów katedralnych wydaje się najbardziej właściwa. Ich twórcy mieli świadomość, że wprowadzone przez nich nowe architektoniczne rozwiązania, odmienne od romańskich, o wiele pełniej odpowiadają funkcjonalnym i formalnym potrzebom tych świątyń. Dlatego po wielu zmianach, które nastąpiły w tych budowlach na przestrzeni kolejnych stuleci, zdecydowano się przywrócić im sylwetkę gotycką na drodze tzw. regotyżacji. W przypadku katedr we Wrocławiu i Krakowie nastąpiło to już w XIX w., a w Poznaniu i Gnieźnie po 1945 r. Zniszczenia wojenne i decyzje związane z odbudową spowodowały, że obie wielkopolskie katedry odzyskały gotycką strukturę. Nie zmieniono jedynie charakteru kaplic z wyposażeniem nowożytnym. Z dziejów architektury wybrano gotyk, traktowany jako styl, w którym chrześcijańska architektura wyraziła się najpełniej (Skibiński, 1996, s. 7-8).

Na potrzeby badań do niniejszego artykułu zdecydowano się na wybór trzech katedr gotyckich na ziemiach polskich, które kolejno przeszły proces przebudowy z formy romańskiej na gotycką i po licznych zmianach i przekształceniach aktualnie w przeważającym zakresie reprezentują omawiany styl.

3.1. Katedra pw. św. Jana Chrzciciela we Wrocławiu – pierwsza katedra przebudowana w stylu gotyckim

Początki polskich katedr gotyckich zwyczajowo wiązane są z rokiem 1244, z którego pochodzi pierwsza wzmianka dotycząca przebudowy katedry we Wrocławiu. Decyzja nie wynikała z konieczności odbudowy świątyni po jakichkolwiek zniszczeniach. Nowy chór, od którego rozpoczęto prace, wzniesiono jako trójnawową bazylikę z prostokątnym obejściem od wscho-

Fot. 1. Katedra we Wrocławiu, widok od strony zachodniej

Źródło: zbiory T. Jędrysiaka.

du, z użyciem techniki ceglano-kamiennej. W rozwiązaniu architektonicznym części wschodniej upatruje się wpływy architektury cysterskiej. Nowy chór katedry wrocławskiej stał się wzorem dla rozwoju typu katedralnego w polskiej architekturze gotyckiej (Skibiński, 1996, s. 12, 31, 51).

3.2. Katedra pw. św. Stanisława i św. Wacława w Krakowie – katedra koronacyjna i nekropolia polskich władców

W 1320 r., po koronacji Władysława Łokietka rozpoczęto budowę gotyckiego chóru katedry na Wawelu. Konsekracja ołtarza głównego nastąpiła w 1346 r. W międzyczasie, w 1333 r. po lewej stronie chóru został pochowany Władysław Łokietek – jako pierwszy tutaj koronowany i pierwszy, który spoczął na Wawelu. Od tego momentu katedra wawelska stała się miejscem koronacji i nekropolią polskich władców. Po przejściu tych funkcji po katedrach wielkopolskich konieczna stała się jej przebudowa w nowym duchu i zgodnie z ówczesną potrzebą połączenia katedry biskupiej z instytucją Królestwa Polskiego (Skibiński, 1996, s. 53-56).

Fot. 2 i 3. Katedra na Wawelu, widok od strony południowej i zachodniej

Źródło: zbiory I. Wyszowskiej.

3.3. Katedra pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Poznaniu – najstarsza z polskich katedr, siedziba pierwszego biskupstwa, nekropolia władców z dynastii Piastów

Zgodnie z przekazami źródłowymi budowę gotyckiego korpusu katedry w Poznaniu rozpoczęto w 1356 r. Wiadomo, że istniał wówczas jeszcze pierwszy wczesnogotycki chór, a jego przebudowa rozpoczęła się na początku XV w. i była efektem wpływów architektury ceglanej Pomorza, związanym z działalnością na Ostrowie Tumskim warsztatu pochodzącego z tamtych terenów. Najbardziej indywidualne piętno nadały katedrze poznańskiej trzy wieże po stronie wschodniej. Według S. Skibińskiego (1996, s. 162) mogły one niegdyś pełnić funkcję górnych kaplic. Sądzi on także, że rozwiązania w katedrze poznańskiej stanowią skutek poszukiwań budowniczych katedry w ramach dotychczasowego rozwoju architektury katedralnej w Polsce. Przez ponad półtora wieku dochodzono na ziemiach polskich do pełnego programu architektonicznego rodzimych katedr. W przypadku katedry poznańskiej o jej szczególnej randze zadecydowała jej historia, status najstarszej i funkcja nekropolii. Po wybudowaniu korpusu nawowego wystawiono w nawie głównej nagrobek tumbowy pochowanemu w katedrze pierwszemu

Fot. 4 i 5. Katedra w Poznaniu, widok od strony zachodniej i wschodniej

Źródło: zbiory I. Wyszowskiej.

królowi polskiemu – Bolesławowi Chrobremu (fundacji Kazimierza Wielkiego). To dowodzi pojawieniu się w Poznaniu idei katedry królewskiej i jest dowodem na powrót w 2 poł. XIV w. do wielkiej tradycji Wielkopolski jako kolebki państwa polskiego. Przywrócenie tej tradycji stało się inspiracją przebudowy chóru, by zyskał formę godną katedry królewskiej (Skibiński, 1996, s. 139-166).

Każda z opisanych katedr gotyckich może stanowić walor motywujący turystów do odwiedzenia miasta, w którym się znajduje.

4. Rola zabytków architektury w motywacjach turystycznych

Przez walory turystyczne rozumie się zespół elementów środowiska przyrodniczego oraz elementów pozaprzyrodniczych, które wspólnie lub każde z osobna są przedmiotem zainteresowania turystów i decydują o atrakcyjności turystycznej (Kurek, 2007, s. 24). Zgodnie z podziałem Lijewskiego, Mikułowskiego i Wyrzykowskiego (2002) zabytki architektury, w tym katedry jako zabytki architektury sakralnej, klasyfikowane są jako walory antropogeniczne (pozaprzyrodnicze) i nazywane są często walorami kulturowymi. Ponieważ zabytki architektury należą do obiektów materialnych będących przedmiotem zainteresowań poznawczych turystów, zalicza się je również do walorów krajoznawczych (Kachniewska i in., 2012, s. 580). Jak wskazuje Kurek (2007, s. 25), zabytki architektury i budownictwa odgrywają główną rolę wśród walorów antropogenicznych, ponieważ należą do najliczniej i najczęściej odwiedzanych przez turystów. Szerszym pojęciem są „atrakcje turystyczne”, przez które rozumie się nie tylko elementy przyrody i kultury, ale np. poziom cen, postawy ludności miejscowej wobec turystów i turystyki, urządzenia turystyczne wraz z całą infrastrukturą techniczną (Kruczek, 2011; Podemski, 2004).

Stając się atrakcjami turystycznymi, opisywane katedry wpływają na chęć odwiedzenia danego miejsca, można je zatem uznać za „motywatory”, czyli czynniki, których występowanie powoduje zadowolenie turystów, gdy odwiedzają dane miejsce (Kozioł, 2013, s. 136). Chęć zobaczenia znaczącego obiektu wynika zatem z ludzkiego systemu potrzeb i odpowiedniej motywacji.

Rolę zabytków w motywacjach turystycznych podkreśla Hollinshead (1997, s. 171), który wskazuje na rozwój zainteresowania tym typem walorów turystycznych od lat 70. XX w., co wiąże się z wyższym poziomem edukacji społeczeństw. W ujęciu rynkowym zabytki architektury jako walory kulturowe należą do tzw. podaży pierwotnej (Kachniewska i in., 2012, s. 58). Zatem można sądzić, że katedry gotyckie jako ważne zabytki architektury mogą stanowić źródło motywacji turystycznych. Podstawą takiego założenia jest koncepcja funkcji turystyki, wśród

których autorzy wymieniają funkcję wychowawczą, kształceniową, a także edukacji kulturowej (Gaworecki, 1997; Kurek, 2007; Przeclawski, 1996). Zgodnie z tą koncepcją turystyka pełni funkcje pozytywne (eufunkcje) w stosunku do turystów, jeśli m.in. (Przeclawski, 1996):

- sprzyja uczeniu się,
- kształtuje wrażliwość na piękno,
- pozwala poznać świat i siebie,
- jest okazją do refleksji.

Podjęciem podróży, turysta będzie realizował funkcję kształceniową, jeśli podróż ta rozszerzy jego wiedzę o kraju lub świecie poprzez wejście w kontakt z określonym walorem/atrakcją turystyczną. Pokazując rozwój gotyku jako ważnego stylu w architekturze, polskie katedry mogą taką funkcję spełniać. Gaworecki słusznie wskazuje na rolę takich miejsc w samokształceniu turystów (1997, s. 311). Ma to szczególne znaczenie w dobie turystyki indywidualnej, kiedy coraz więcej turystów samodzielnie organizuje podróże (Niezgodna, 2013). Funkcja wychowawcza turystyki realizowana jest w procesie samokształcenia i motywacji poznawczych podczas odwiedzania określonych miejsc. Odnosi się ona bowiem do całokształtu oddziaływań na rozwój człowieka (turysty) w trakcie wyjazdu turystycznego (Kurek, 2007, s. 49). Buczkowska zauważa (2014, s. 101), że przy walorach historycznych dominuje motyw odwiedzania interesujących miejsc w celu pogłębienia wiedzy i rozwoju zainteresowań, dlatego podejmowane typy podróży to podróże poznawcze i edukacyjne. Kolejną funkcją turystyki, w której można upatrywać dużego znaczenia wymienionych zabytków architektury, jest funkcja edukacji kulturowej, w której spełniony powinien być postulat, aby poziom, rodzaje i sposoby uprawiania turystyki były wartością i miały znamiona dobra kulturowego (Gaworecki, 1997, s. 323). Można zgodzić się z takim oddziaływaniem wyjazdów turystycznych, które poprzez podany przykład katedr gotyckich rozwijają wiedzę turystów na temat kulturowych wpływów gotyku. Edukacja kulturowa może mieć postać samokształcenia i odgrywać znaczącą rolę w motywacjach turystów indywidualnych, dla których ważnym jest motyw poznawczy. Dodatkowym zagadnieniem jest konieczność upowszechniania wiedzy w dobie turystyki masowej poprzez funkcję edukacji kulturowej turystyki, na co zwraca uwagę Gaworecki (1997, s. 323). W podróży zaliczanych do turystyki masowej Urry (2007, s. 179) podkreśla wizualny charakter konsumpcji turystycznej i znaczenie budynków jako obiektów wizualnych. To wizualne znaczenie zauważa Surdej (2011, s. 68), który wskazuje, że atrakcyjność miejsca jest często pochodną „symbolicznego znakowania” tych szczególnych cech miejsca, które wyróżniają je spośród innych. Można się zatem zastanowić, czy wśród turystów są tacy, którzy tylko oglądają katedry, bez pogłębienia wiedzy historycznej.

Analizując motywacje turystów, należy też zauważyć, że podróż turystyczna podejmowana jest na ogół ze względu na więcej niż jeden motyw (Niezgodna,

2013; Ryan, 1997). Turyści odwiedzając katedry gotyckie, mogą być inspirowani nie tylko chęcią poznania architektury, a więc edukacją i samokształceniem, ale mogą, na przykład, chcieć przebywać z rodziną w czasie podróży turystycznej, oderwać się od codzienności czy przesłać znajomym zdjęcie charakterystycznego obiektu. Mogą realizować zatem motywy poznawcze, ale również zmiany otoczenia, wypoczynku oraz motywy emocjonalne (Kruczek, 2001; Niezgoda, 2013). Można postawić pytanie: czy odwiedzając katedry gotyckie, turyści motywowani są chęcią samokształcenia i podniesienia poziomu wiedzy na temat gotyku i roli tego stylu architektonicznego w rozwoju architektury w Polsce?

5. Katedry gotyckie w motywacjach podróży – odzwierciedlenie na portalu TripAdvisor

Współczesny rynek turystyczny charakteryzuje indywidualizacja, wynikająca z poszukiwania atrakcji i usług zgodnie z potrzebami i zainteresowaniami jednostki (Butler, 2006; Niezgoda, 2013; Reich, Pechlaner i Hoelzl, 2006). W szukaniu ofert na własną rękę i przekazywaniu sobie informacji przez turystów coraz większą rolę odgrywa Internet (Llodrà-Riera i in., 2015; Niezgoda, 2013; Xiang i in., 2015). W planowaniu podróży i wyborze miejsc godnych odwiedzenia szczególnego znaczenia nabierają portale, w których turyści umieszczają własne opinie. Są to tzw. *TGC – travel generated content* (Marine-Roig i Ferrer-Rosell 2018; Munar i Jacobsen 2013). TripAdvisor jest jednym z najbardziej popularnych portali zawierających wypowiedzi turystów (Marine-Roig, 2019, s. 5), które mogą być wykorzystywane do jakościowej analizy treści i intencji jej nadawcy (Nowacki, 2017; Zajadacz, 2017).

Dla potrzeb tego artykułu przyjęto, że osoby, które dokonują wpisu na portalu społecznościowym, chcą się podzielić informacją z innymi potencjalnymi turystami (użytkownikami portalu). Wynika to z chęci nawiązywania więzi społecznych w świecie wirtualnym przez potencjalnych turystów (Mazurek-Kusiak, 2019, s. 15). Można więc założyć, że zamieszczona dobrowolnie i spontanicznie opinia obejmuje najważniejsze wrażenia turysty oraz dotyczy cech obiektu, które według wpisującego są najbardziej istotne. Przyjęto zatem założenie, że analiza treści służy opisowi jawnej treści komunikatów (Szczepaniak, 2012, s. 84).

5.1. Metodyka badania

W celu zbadania, czy odwiedziny miast historycznych, dzisiejszych centrów turystycznych Wrocławia, Krakowa i Poznania, są motywowane obecnością tam

polskich gotyckich katedr, zastosowano metodę badań niereaktywnych – *desk research* (analizę danych zastanych). Badanie ma charakter eksploracyjny, a zatem jego celem jest zauważenie faktu, a nie kodyfikacja i wartościowanie danych. Wykorzystano badanie ilościowe do porównania występowania odniesień do architektury gotyku oraz jakościową analizę treści, ponieważ zwrócono uwagę na intencję nadawcy danej treści (autora opinii). Skupiono się przede wszystkim na analizie kategorii występujących często, ale także analizie treści pomijanych.

Weryfikacji poddano wpisy turystów indywidualnych w celu uniknięcia efektu przekazywania wrażeń pod wpływem przekazu przewodnika (osoby oprowadzającej wycieczkę). W badaniu wykorzystano 150 opinii (umieszczonych jako ostatnie przed terminem badania 21-23.06.2021), po 50 opinii dla każdego obiektu: katedry we Wrocławiu (TripAdvisor, 2021a), katedry w Krakowie (TripAdvisor, 2021b) oraz katedry w Poznaniu (TripAdvisor, 2021c). Dla potrzeb artykułu przyjęto, że w badaniu jakościowej analizy treści podstawą wyprowadzenia niezbędnej wielkości próby jest „odzwierciedlenie znaczeń w świadomości osób, a nie odzwierciedlenie cech populacji” (Flick, 2011, s. 61), zatem przyjęto, że w tego typu badaniu nie ma konieczności skupiania się na cechach jednostek, a podstawową cechą osób badanych ma być odwiedzenie w sposób indywidualny jednego z trzech omawianych zabytków w Polsce i umieszczenie opinii w języku polskim na portalu TripAdvisor.

5.2. Wyniki badań

Wśród wszystkich analizowanych wypowiedzi tylko w 6% znalazło się odniesienie do stylu gotyckiego. Najwięcej z nich dotyczy katedry we Wrocławiu, ponieważ w 12% wpisów znalazł się termin „gotyk”. W opiniach na temat katedry w Poznaniu nawiązanie do stylu gotyckiego znalazło się w 4% opinii. Pewnym zaskoczeniem jest fakt, że takie sformułowanie nie pojawiło się w żadnej opinii zamieszczonej przez turystów odwiedzających katedrę w Krakowie.

Wśród analizowanych opinii turystów zwiedzających **katedrę we Wrocławiu** tylko w dwóch opiniach można zauważyć konkretne wiadomości wynikające z wiedzy na temat stylu i architektury gotyku:

Ponad 1000 lat historii. Obecna trójnawowa katedra, odbudowana po wojennych zniszczeniach zachowała swój gotycki charakter z XIII i XIV wieku, ale początki kościoła w tym miejscu sięgają czasów Bolesława Chrobrego¹ [...].

W ciągu 100 lat powstała monumentalna gotycka bazylika z sześcioprzęsłowym korpusem nawowym i trójprzęsłowym prezbiterium. Matka kościołów wrocławskich.

---

¹ We wszystkich cytowanych opiniach zachowano oryginalną pisownię i styl wypowiedzi.

W 18% opinii na temat katedry wrocławskiej pojawiły się określenia związane z historią. Niektóre wskazują na wiadomości posiadane przez autorów, inne natomiast są bardziej efektem emocji niż rzetelnej wiedzy. Przykładem pierwszej grupy, może być takie stwierdzenie:

[...] *ponad 1000 lat temu założono pierwszy kościół. Warto nie przeoczyć figury zwierząt przy drzwiach głównych – pamiętają jeszcze czasy pogańskie, prawdopodobnie przeniesiono je z pobliskiej góry Ślęży [...].*

Przykładem odniesień do historii bez konkretnych faktów mogą być takie określenia: „kawał pięknej historii”, „pomyśleć, że te cegły mają 800 lat”.

W kilku opiniach można zauważyć elementy emocjonalne związane z wrażeniami i doświadczeniami turystów, które nawiązują do znaczenia historii w kształtowaniu atrakcyjności turystycznej:

Aż dziw, że kiedyś ludzie potrafili budować tak piękne obiekty sakralne [...].

Przykładem opinii, która w zamysle turysty odnosi się do historii architektury, ale nie odzwierciedla rzetelnej wiedzy, jest stwierdzenie:

Wrocławskie kościoły są jak Polska. Zostały zniszczone i zostały częściowo odbudowane. Teraz dopiero tworzą swój styl.

W analizowanych wypowiedziach dotyczących **katedry wawelskiej** nie zastosowano terminologii związanej ze stylem gotyckim, natomiast w 36% pojawiły się określenia dotyczące historii, w tym w jednej opinii – odniesienie do średniowiecza. Określenia związane z historią raczej nie odzwierciedlają rzetelnej wiedzy, ale wskazują na funkcję poznawczą turystyki, np. „polecam wizytę bo można się dowiedzieć mnóstwa ciekawych faktów z historii naszych królów”, „Katedra z ogromną historią”, „Duży kawałek historii”, „Miejsce wyjątkowe, z którym związane jest tysiąc lat naszej historii”, „fajna lekcja historii”, „lekcja historii w pigułce”. Odniesienie do historii, ale w powiązaniu z emocjami, a nie wiedzą, pojawia się w następującej opinii na temat katedry wawelskiej:

Tu trzeba być i wracać co jakiś czas. Klimatyczne miejsce oddające potęgę Królów Polskich. Magiczne miejsce na mapie Polski i Europy.

W 14% wypowiedzi turyści wymieniają Dzwon Zygmunta jako atrakcję turystyczną katedry na Wawelu, a tylko w 10% opinii wymieniono groby królewskie.

Turyści odwiedzający **katedrę w Poznaniu** w swoich wpisach częściej odnosili się do konkretnych faktów historycznych. Aż w 54% analizowanych opinii znalazły się odniesienia do historii (w 4% do architektury gotyku), a w 44% wpisów wskazywano, że to miejsce wiąże się z początkami państwa polskiego i pochowani są tu pierwsi władcy Polski. W opiniach pojawiają się takie określenia jak: „kolebka pol-

skiej historii”, „historia i majestat”, a w tytułach: „wieki mówią”, „Początek Polski, „początki państwa polskiego”. Przykładem posiadania pewnej wiedzy historycznej, a także edukacyjnej funkcji turystyki może być następująca wypowiedź:

Katedra jest jednym z najstarszych kościołów w Polsce, możliwe, że to tutaj odbył się chrzest Polski (każdy Poznaniak nie widzi innej możliwości ;). Największą atrakcją tego miejsca jest Złota Kaplica gdzie leżą pierwsi władcy naszego kraju.

Innym typem opinii, w której turysta odnosi się do historii, ale błędnie utożsamia ją z architekturą, jest następująca:

Ładny i warty zwiedzenia kościół. Miejsce niby historyczne ale biorąc pod uwagę wszystkie przebudowy i odbudowy trudno powiedzieć ile rzeczywiście ma wspólnego z historią.

Poznawcza, edukacyjna i wychowawcza funkcja turystyki odzwierciedlona jest w opiniach, w których turyści zachęcają do odwiedzenia obiektów z przewodnikiem lub do przygotowania się do zwiedzania poprzez przeczytanie wcześniej stosownych opracowań (przewodników turystycznych). Takie odniesienia znalazły się w 4% wpisów turystów odwiedzających katedrę wrocławską, 10% – katedrę krakowską oraz w 12% opinii na temat katedry poznańskiej.

W analizowanych opiniach turyści odnoszą się do skojarzeń lub wcześniejszych odwiedzin innych obiektów zabytkowych w Europie. W jednej z nich katedra we Wrocławiu jest zdaniem wpisującego „niczym Katedra Notre Dame”, co może wskazywać na świadome odniesienie jej do stylu gotyckiego. Takiego odniesienia, mimo porównania z innymi zabytkami, zaskakująco nie ma w opinii dotyczącej katedry krakowskiej:

Być w Krakowie i nie zajrzeć do Katedry to tak jak być w Rzymie i nie zobaczyć Bazyliki Św. Piotra.

W dwóch opiniach odnoszących się do tej katedry znalazło się stwierdzenie „jedna z najpiękniejszych katedr w Europie”.

Z kolei w jednej opinii na temat katedry poznańskiej (w tytule) pojawiło się określenie „wzór katedr w Polsce”, a autor wskazuje na to, że jest „po setkach wizyt w różnych miastach”. Odniesienie do wcześniejszych doświadczeń można również znaleźć w następującej wypowiedzi:

Ale sama katedra niczym nie zachwyca. Ten, kto widział katedrę św. Wita na praskich Hradczanach albo bazylikę św. Stefana w Budapeszcie, potraktuje ją jak młodszego i trochę uboższego brata. Można sobie przejść dookoła i popatrzeć na ołtarze, ale nie ma w tym wszystkim jakiegoś ducha historii. [...] na tle innych budowli sakralnych (nawet bazyliki w Gdańsku) mnie nie przekonuje.

W tym stwierdzeniu turysta skupia się na wrażeniach osobistych i emocjonalnych i nie wskazuje na funkcję edukacyjną turystyki, pomimo odwiedzenia różnych miejsc.

Analizując wpisy dotyczące polskich katedr, zauważono, że odniesienia emocjonalne, wskazujące na wrażenia z pobytu w określonym miejscu, mają duże znaczenie. W 10% opinii związanych z katedrą wrocławską turyści ujawniają własne wrażenia i polecają to miejsce na spacer, na przykład:

Katedra jak i cały Ostrów Tumski jest przepiękny o każdej porze dnia i roku. Uwielbiam spacerować w tej okolicy.

W 6% opinii na temat katedry na Wawelu wskazywano na odczucia związane z ciszą i kontemplacją. W 4% wpisów wskazywano romantyzm miejsca („można odpłynąć”). W wypowiedziach na temat katedry w Poznaniu akcentowano zarówno spacer (8%), jak też kontemplację (10%). Te skojarzenia dowodzą, że motywacjami odwiedzenia katedry mogły być względy wypoczynku lub zmiany otoczenia, a nie poszerzenie wiedzy związane z funkcją poznawczą. Doskonałym przykładem takiego odniesienia jest uwaga dotycząca katedry poznańskiej:

Zapraszam tam gości spoza Poznania. Zawsze są zachwyceni. Miło jest posiedzieć pod drzewem i zjeść chłodnik w ciepłe popołudnie.

Analiza opinii na temat katedr gotyckich wskazuje też na wizualny charakter konsumpcji turystycznej zauważony przez Urry'ego (2007).

W 48% analizowanych opinii dotyczących katedry we Wrocławiu znalazły się oceny jej uroku, np. „piękna” „robi wrażenie” „imponuje architekturą”, „piękne widoki”, a w 14% opinii znalazło się polecenie odwiedzenia wieży widokowej. Przykładami wizualnego, a nie poznawczego aspektu są określenia:

Archikatedrę widzieliśmy zarówno w dzień, jak i wieczorem gdy jest pięknie oświetlona. Budynek jest imponujący, elewacja ma tyle ozdób że ciężko oderwać wzrok [...].

Klimatyczne, cudowne miejsce szczególnie wieczorem. Polecam. Godne zobaczenia.

W 28% opinii dotyczących katedry wawelskiej pojawiło się określenie „piękna”, a w 14% autorzy opinii wskazywali, że należy katedrę zobaczyć. Przykładami polecenia katedry jako elementu wizualnego są stwierdzenia:

Po Rynku Głównym kolejne miejsce do zobaczenia w Krakowie [...].

Wszelchobecne rzeźby, malowidła i freski dominują w wnętrzu co dla kogoś zakochanego w sztuce zajmie dniami podziwianie każdego drobiazgu [...].

W analizowanych opiniach dotyczących katedry poznańskiej w 34% pojawiły się określenia związane z jej odbiorem wizualnym („piękna”, „przepiękne wnętrza”), a w 12% opinii podkreślano konieczność jej zobaczenia. Przykładami takiego odbioru są następujące wpisy:

[...] obok znajduje się most Rocha, po którym warto się przejść, aby spojrzeć na katedrę z trochę innej perspektywy.

Bardzo się dumnie prezentuje już z dala ciesząc oko swoimi wieżami [...].

Tak jak wspomniano w części teoretycznej niniejszego opracowania, turyści podejmują podróż ze względu na więcej niż jeden motyw. W analizowanych opiniach na temat katedr gotyckich zauważono, że wiele wpisów koncentruje się na opisie pobytu dzieci i ich wrażeń, co świadczy, że motywem odwiedzenia może być chęć przebywania z rodziną. W opiniach na temat katedry we Wrocławiu takie opisy znalazły się w 2% wpisów, na temat katedry wawelskiej – w 12%, a w odniesieniu do katedry poznańskiej – w 4%. Wśród wypowiedzi dotyczących katedry krakowskiej można też znaleźć takie, które wskazują na edukacyjną funkcję turystyki:

Dla dzieci to atrakcja gdyż samodzielnie tropiły muzealne eksponaty zgodnie ze wskazówkami ze słuchawek :)

Serdecznie polecam – zabierajcie ze sobą swoje dzieci aby lepiej poznały swoje dziedzictwo.

6. Podsumowanie

Biorąc pod uwagę obliczoną przez portal TripAdvisor ocenę atrakcji dokonaną przez turystów, każda z analizowanych w niniejszym artykule katedr gotyckich otrzymała ocenę 4,5 w skali pięciopunktowej. To zestawienie pokazuje, że są to zabytki interesujące, które warto zobaczyć. Gotyckie katedry są zatem atrakcjami turystycznymi przyciągającymi ruch turystyczny. Wyniki badań przeprowadzonych na potrzeby niniejszego artykułu wskazują jednak, że architektura gotyku nie odgrywała głównej roli w motywacjach podróży. W większości opinii, którymi podzielili się użytkownicy portalu TripAdvisor, katedry we Wrocławiu, Krakowie i Poznaniu opisywane są jako „piękne”, co wskazuje na pozytywny odbiór obiektu. Zauważono jednak, że w zamieszczonych wpisach turyści przekazują głównie oceny wizualne i własne wrażenia, a nie rzetelną wiedzę o odwiedzanym obiekcie. Gotycki charakter katedr zauważony był tylko w 6% analizowanych wypowiedzi dotyczących trzech polskich katedr gotyckich. Można zatem stwierdzić, że wyniki badań opinii turystów zamieszczonych na portalu TripAdvisor

nie pozwalają uznać, że współcześni turyści odnoszą się do budowli katedralnych jako symbolu stylu gotyckiego. Zaskakujący może być fakt, że odniesienie do tego stylu nie pojawiło się w żadnej z analizowanych opinii turystów odwiedzających katedrę w Krakowie.

Bibliografia

- Buczowska, K. (2014). *Portret współczesnego turysty kulturowego*. Wyd. Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu
- Butler, R. (2006). Volatile demand for tourism? – We can only market efficiently to what we know, rather than to what we imagine. W: P. Keller, T. Bieger (red.), *Marketing efficiency in tourism. Coping with volatile demand* (s. 13-22). Erich Schmidt Verlag
- Flick, U. (2011). *Projektowanie badań jakościowych*. Wyd. Naukowe PWN
- Gaworecki, W. W. (1997). *Turystyka*. Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne
- Gimpel, J. (1968). *Jak budowano w średniowieczu*. PWN
- Hollinshead, K. (1997). Heritage Tourism under Post – modernity: Truth and the Past. W: Ch. Ryan (red.), *The tourist Experience. A new Introduction* (s. 170-193). Cassel
- Kachniewska, M., Nawrocka, E., Niezgoda, A., Pawlicz, A. (2012). *Rynek turystyczny. Ekonomiczne zagadnienia turystyki*. Oficyna Wolters Kluwer
- Kębłowski, J. (1976). *Polska sztuka gotycka*, Wyd. Artystyczne i Filmowe
- Kozioł, L. (2013). Koncepcja klasyfikacji czynników motywacji turystycznej. *Współczesne Zarządzanie*, 1, 132-139
- Kruczek, Z. (red.) (2001). *Kompendium pilota wycieczek*. Proksenia
- Kruczek, Z. (2011). *Atrakcje turystyczne. Fenomen, typologia, metody badań*. Proksenia
- Kurek, W. (red.) (2007). *Turystyka*, Wyd. Naukowe PWN
- Le Goff, J. (2002). *Kultura średniowiecznej Europy*. Wyd. Marabut, Oficyna Wydawnicza Volumen
- Lijewski, T., Mikułowski, B. i Wyrzykowski, J. (2002). *Geografia turystyki Polski*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne
- Llodrà-Riera, I., Martínez-Ruiz, M. P., Jiménez-Zarco, A. I. i Izquierdo-Yusta, A. (2015). A multidimensional analysis of the information sources construct and its relevance for destination image formation. *Tourism Management*, 48, 319-328. <http://doi.org/10.1016/j.tourman.2014.11.012>
- Marine-Roig, E. (2019). Destination image analytics through traveller generated content. *Sustainability*, 11(12), 3392, 1-23. <https://doi.org/10.3390/su11123392>
- Marine-Roig, E. i Ferrer-Rosell, B. (2018). Measuring the gap between projected and perceived destination images of Catalonia using compositional analysis. *Tourism Management*, 68, 236-249. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.03.020>
- Mazurek-Kusiak, A. (2019). *Model zachowań konsumentów na rynku turystycznym*. Spatium
- Munar, A. M. i Jacobsen J. K. S. (2013). Trust and involvement in tourism social media and web-based travel information sources. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 13(1), 1-19. <https://doi.org/10.1080/15022250.2013.764511>

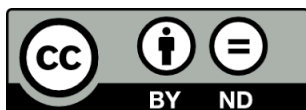
- Niezgoda, A. (2013). Prosumers in the tourism market: the characteristics and determinants of their behaviour. *Poznań University of Economics Review*, 13(4), 130-141
- Nowacki, M. (2017). Atrakcje turystyczne światowych metropolii w opinii użytkowników TripAdvisora. *Studia Peregrinatio*, 3(19), 13-31
- Orzechowska-Kowalska, K. (2003). *Dzieje architektury inaczej*. Wydawnictwo Drukarnia GS
- Podemski, K. (2004). *Socjologia podróży*. Wydawnictwo Naukowe UAM
- Przeclawski, K. (1996). *Człowiek a turystyka. Zarys socjologii turystyki*. Albis
- Reich, F., Pechlaner, H. i Hoelzl, B. (2006). Price satisfaction in the hotel industry. W: P. Keller, T. Bieger (red.), *Marketing efficiency in tourism. Coping with volatile demand* (s. 107-116), Erich Schmidt Verlag
- Ryan, Ch. (1997). *Similar Motivations – Diverse Behaviours*, W: Ch. Ryan (red.), *The tourist Experience. A new Introduction* (s. 25-47), Cassel
- Skibiński, S. (1996). *Polskie katedry gotyckie*. Wyd. Abos
- Steckiewicz, K. i Wyszowska, I. (2009). Architektura i sztuka gotycka w Poznaniu w aspekcie turystyki kulturowej. *Turystyka Kulturowa*, 8, 4-30
- Surdej, A. (2011). Analiza znaczenia czynników kulturowych w rozwoju miast na przykładzie wybranych miast *citta d'arte* we Włoszech. W: A. Surdej (red.), *Twórcze miejsca, twórczy ludzie* (s. 56-85). Wydawnictwo Muzeum Pałac w Wilanowie
- Szczepaniak, K. (2012). Zastosowanie analizy treści w badaniach artykułów prasowych – refleksje metodologiczne. *Acta Universitatis Lodzianensis, Folia Sociologica*, 42, 83-112
- TripAdvisor (2021a). *Archikatedra pw. Sw. Jana Chrzcziciela we Wrocławiu*. Retrieved June 21, 2021 from https://www.tripadvisor.com/ShowUserReviews-g274812-d287873-r527821240-Archikatedra_pw_Sw_Jana_Chrzcziciela_we_Wroclawiu-Wroclaw_Lower_Silesia_Province_S.html
- TripAdvisor (2021b). *Wawel Cathedral*. Retrieved June 22, 2021 from https://www.tripadvisor.com/Attraction_Review-g274772-d276749-Reviews-Wawel_Cathedral-Krakow_Lesser_Poland_Province_Southern_Poland.html
- TripAdvisor (2021c). *Churches & Cathedrals in Poznan*. Retrieved June 22, 2021 from https://www.tripadvisor.com/Attractions-g274847-Activities-c47-t175-Poznan_Greater_Poland_Province_Central_Poland.html
- Urry, J., (2007). *Spojrzenie turysty*, Wyd. Naukowe PWN
- Xiang, Z., Wang, D., O'Leary, J. T. i Fesenmaier, D. R. (2015). Adapting to the Internet: Trends in Travelers' Use of the Web for Trip Planning. *Journal of Travel Research*, 54(4), 511–527. <https://doi.org/10.1177/0047287514522883>
- Zajadacz, A., (2017). Dyssatisfakcja w przestrzeni turystycznej. Negatywne opinie u użytkowników TripAdvisor na temat głównych atrakcji turystycznych wybranych miast w Polsce. *Prace i Studia Geograficzne*, 62(3), 63-88

Gothic cathedrals as a reason for travelling in the light of opinions posted by tourists visiting Wrocław, Kraków and Poznań

Abstract. Architectural monuments are an important group of tourist attractions and can influence tourists' motivation to visit particular places. The article presents the characteristics of the Gothic style as exemplified by its highest achievement - the cathedral. The aim of the study was to determine if modern tourists perceive cathedral buildings as symbols of the Gothic style and whether this perception is reflected in opinions posted on TripAdvisor, i.e. whether the Gothic cathedrals motivate tourist to visit a given city. The study involved analysing user opinions posted on TripAdvisor. It turned out that comments about the Gothic character of particular buildings were only found in 6% of analysed entries. Most references to the Gothic style were found in opinions about the cathedral in Wrocław (12%), considerably fewer about the cathedral in Poznań (4%), and, surprisingly, there were no mentions of "gothic" in any of the opinions posted by tourists visiting the cathedral in Kraków.

Keywords: gothic, cathedrals, travel motivation, tourists' opinions, TripAdvisor

Copyright and license: This article is published under the terms of the Creative Commons Attribution – NoDerivatives 4.0 International (CC BY-ND 4.0) License, <https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/>